

İZMİR İDARE MAHKEMESİ
Kanalıyla
ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

DOSYA NO : 2025/204 Esas

BAŞVURUCULAR : 1.) Ege Çevre ve Kültür Platformu (EGEÇEP) Derneği
Bornova Vergi Dairesi 3250527553
Manavkuyu Mahallesi 249/3 Sokak No:3/12 Bayraklı/İZMİR
2.) Karadam Karacahisar Mahalleleri Doğayı Doğal
Hayatı Koruma Güzelleştirme ve Dayanışma Derneği
(KARDOK), Milas Vergi Dairesi 5080873579
Karacahisar Mah. Merkez No: 72/B Milas/MUĞLA

VEKİLLERİ : Av. İpek SARICA (İzmir Barosu 20797) 53467289846
UETS [16532-35641-01740]
Manavkuyu Mah. 249/3 Sokak No:3/12 Bayraklı / İZMİR
Av. Arif Ali CANGI (İzmir Barosu 4549) 47647260534
UETS [16352-53254-93705]
Manavkuyu Mah. 249/3 Sokak No:3/12 Bayraklı / İZMİR

DİLEKÇE KONUSU : "19/7/2025 tarihli ve 7554 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un bazı hükümlerinin iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi" istemli davaya davacılar yanında katılma istemidir.

İ-) BAŞVURUCULAR HAKKINDA AÇIKLAMALAR

Anayasa'nın 56. maddesi "**Herkes**, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." hükmünü içermektedir. Çevre Kanunu'nun 30. maddesi "Çevreyi kirleten veya bozan bir faaliyetten zarar gören veya haberdar olan **gerçek ve tüzelkişiler**, idari makamlara başvurarak bu faaliyetin durdurulmasını isteyebilirler." hükmünü içermektedir.

EGEÇEP DERNEĞİ; Ekli tüzüğünden de anlaşılabacağı üzere, Anayasanın 56. maddesinde tanımlanan sağlıklı çevrede yaşama hakkının, doğal ve kültürel değerlerin korunmasının' sadece mevcut hukuksal düzenlemelerle sağlanamayacağı" düşüncesiyle, bilimsel bilgiler ışığında kamuoyunun bilgilendirilmesi, koruma bilincinin geliştirilmesi ve yaygınlaşması, her türlü çevresel kirlenme, doğal ve kültürel değerlerin bozulmasına yönelik faaliyetler konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi ve uyarılması, bu kirletici ve bozan faaliyetlerin önüne geçmek için, her türlü hukuksal yola başvurmak, demokratik baskı grubu işlevini görmek, bu konuda yapılan yasal düzenlemelerin ve yönetim faaliyetlerinin ulusal ve uluslararası hukukun tanıdığı yollarla takipçisi olmak, her türlü çalışmayı yapmak amacıyla kurulmuş bir dernektir (**EK-1: Egeçep Derneği Tüzüğü**)

KARDOK DERNEĞİ de; Ekte sunulan tüzüğünün 3. maddesi gereğince; "Karadam Karacahisar Mahalleleri ve Milas ilçesi sınırları içerisinde doğayı, doğal hayatı korumayı ve güzelleştirmeyi sağlamak, bu konuda çalışmalar yapan diğer kişi ve kuruluşlarla dayanışmak amacıyla kurulmuştur." (**EK-2: KARDOK Derneği Tüzüğü**).

2.) ÇEVRE HAKKI VE HUKUKSAL DAYANAKLAR :

İnsan hakları düşüncesinin 2000 yıldan fazla bir geçmişi söz konusudur. Bahsi geçen çağdaş tartışmalar ise en fazla 200 yıllık bir zaman dilimine dayanmaktadır. 1970’li yıllarla birlikte “çevre hakkı” insan hakları alanında ayrı bir hak olarak tanımlanmaya başlanmıştır.

Çevre Hakkına ilişkin uluslararası hukuk metinlerinin başında 1972 Stockholm B.M. İnsan Çevresi Konferansı Bildirisi” gelmektedir. 5-16 Haziran 1972 tarihlerinde yapılan Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı’ndan sonra ilk kez çevre hakkı hukuksal olarak tanınmıştır. Yayınlanan bildiride “İnsanın; hürriyet, eşitlik ve yeterli yaşam koşulları sağlayan onurlu ve refah içinde bir çevrede yaşamak temel hakkıdır. İnsanın bugünkü ve gelecek nesiller için çevreyi korumak ve geliştirmek için ciddi bir sorumluluğu vardır” kararı kabul edilmiştir. Stockholm Bildirgesi İlkelerine göre de, **İlke 1:**“Özgürlük, eşitlik, ve kaliteli bir çevrede onurlu ve yeterli yaşam şartları sağlanmış olarak yaşamak insanların temel bir haklarıdır. İnsan, aynı zamanda, bugünkü ve gelecek kuşaklar için çevreyi koruma ve iyileştirmenin ciddi sorumluluğunu da taşır” (İlke-1), **İlke 2** “Dünyanın hava, su, toprak, bitki ve diğer canlılar gibi doğal kaynakları ve özellikle doğal ekosistemlerin özgün örnekleri, bugünkü ve gelecek kuşaklar için gerektiği şekilde yönetilerek korunmalıdır.”

1992 yılında Rio de Janeiro’da yapılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı sonucunda kabul edilen Çevre ve Kalkınma Üzerine Rio Bildirisi’nin 10 numaralı prensibi şöyledir: "Çevre sorunlarını ele almanın en iyi şekli ve uygun olan çözüm konuyla ilgili her aşamada ilgili bütün vatandaşların kararlara katılımını sağlamaktır. Ulusal düzeyde, her kişi, tehlikeli faaliyet ve maddeler ile ilgili bilgiler dahil olmak üzere, kamu makamlarının sahip olduğu çevre ile ilgili tüm bilgilere ulaşabilmeli ve karar alma sürecine katılma olanağına sahip olmalıdır. Devletler, bu bilgilere halkın ulaşmasını sağlamalı ve ayrıca halkın alınacak kararlara katılımını ve duyarlılığını kolaylaştırmak ve özendirmelidir. Devletler ayrıca ilgililerin bu konuda yapabilecekleri idari ve yargısal başvuru haklarının kolaylaştırılmasını sağlamalıdır."

Türkiye Cumhuriyeti bu sözleşmelere ve pek çok uluslararası koruma sözleşmesine taraf olmuştur. Bu sözleşmeler iç hukuk düzenlemelerine göre üst hukuk metinleridir. Uluslararası sözleşmeler, bu üstünlüğü Anayasanın 90. maddesinin 3. fıkrasından almaktadır. Buna **göre** “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi’ne başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.” Anayasanın bu düzenlemesiyle insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmeleri, denetim organlarının kararlarını da kapsayacak biçimde ulusal düzenlemelere üstün tutarak doğrudan doğruya uygulama yükümlülüğü getirildi. Yine anayasanın bu düzenlemesine göre Türkiye’nin taraf olduğu çevre koruma sözleşmeleri kanun hükmünde olacaklarından ayrıca bir uygulama kanunu çıkarılması zorunluluğu olmadan doğrudan uygulanması gerekmektedir.

Uluslararası sözleşmelere koşut olarak, iç hukukta da konuyla ilgili anayasal ve yasal düzenlemeler mevcuttur. Bu konuda Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17. ve 56. maddeleri önemli güvenceler oluşturmaktadır. "Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı" başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrasına göre; "...Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir..." "Sağlık Hizmetleri Ve Çevrenin Korunması" başlıklı 56. maddesinin bir ve ikinci fıkrasına göre de; "...Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir (...) Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir..."

Yukarıda da belirtildiği üzere Çevre Hakkının unsurları bilgiye erişim, karar süreçlerine katılım ve adalete erişim hakkıdır. Bu anlamda en önemli hukuk metni **Çevresel Konularda Bilgiye Erişim, Çevresel Karar Verme Sürecine Halkın Katılımı ve Yargıya Başvuru Sözleşmesi (Aarhus Sözleşmesi)**dir.

Aarhus Sözleşmesi, "Çevresel Bilgiye Erişim, Karar Vermede Halkın Katılımı ve Yargıya Başvuru" konularında, devletlerin ve şirketlerin çevresel bilgiyi paylaşması, karar süreçlerine halkın katılım araçlarının artırılması ve yargısal yollara ilişkin ilke ve kuralları düzenlemektedir. Sözleşme halkın karar alma süreçlerinde, kararların uygulanması aşamasında ve kararların yargısal denetiminde aktif kılınmasını amaçlamaktadır, bu kapsamda bugünün kuşakları kadar gelecek kuşaklara karşı da çevrenin korunması ve geliştirilmesinin devletler için bir sorumluluk olduğunu vurgulamaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)nde çevre hakkına ilişkin açık bir düzenleme olmamasına karşın, çevre konusundaki başvurularda, sözleşmede bulunan haklarla ilişkilendirme yaparak, ihlal kararları vermektedir. AİHM ilgili hakkın kapsamı ve devletin yükümlülükleri açısından çevre konusundaki sözleşmelere de dayanmaktadır. Hatta bu sözleşmelerin aleyhine başvuru yapılan devlet tarafından imzalanmasını ya da taraf olunmasını da aramamaktadır. Bunun somut bir örneği, Bergama davası olarak bilinen Taşkın ve diğerleri –Türkiye davasında görülmüştür. [Taşkın and Others v. Turkey. Application No.46117/99 (2004), par. 99.] . Mahkeme Türkiye'nin taraf olmadığı Aarhus Sözleşmesini konuyla ilgili uluslararası metinler arasında belirtmiştir. Bu sözleşme çevre hakkının uygulamaya aktarılmasında karşımıza çıkan usule ilişkin üç tane hakkı ayrı maddelerde düzenlemiştir. Bunlar, çevre konularındaki bilgi ve belgeye erişim, bu konulardaki karar alım sürecine katılım ve son olarak da yine bu alanda yargıya başvurma haklarıdır. İşte AİHM Türk hükümetinin tutumunu Sözleşmenin, kısaca özel yaşama saygı hakkı diye anılan, 8. maddesi kapsamında değerlendirirken usule ilişkin bu hususların yerine getirilmesini bu madde kapsamındaki devletin yükümlülüğü açısından önemli görmüştür. Sonuçta da Türk hükümetinin yükümlülüklerini yerine getirmediğine kanaat getirerek adı geçen maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir. Böylece Aarhus Sözleşmesi burada referans norm olmanın ötesine uzanmış dayanak normu işlevini görmüştür. Bu konuda sayın Mahkemenizin de önemli kararları mevcuttur.

31. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin çevre ve insan haklarına ilişkin 27/6/2003 tarihli ve 1614 sayılı Tavsiye Kararı'nın ilgili kısmı şöyledir:

"Parlamenterler Meclisi, üye Devletlerin hükümetlerine şu hususları tavsiye eder:

i) Hükümetler, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2., 3. ve 8. maddelerinde ve Sözleşme'nin eki Protokol'ün 1. maddesinde güvence altına alındığı gibi, kişinin yaşam hakkı, sağlık hakkı, özel yaşamı ve aile yaşamı ile vücut ve mal bütünlüğünü, özellikle çevrenin korunması gerekliliğini de gözönüne alarak, etkili biçimde koruyucu tedbirler almalıdır.

ii) Hükümetler, tercihen anayasal düzeyde ve fakat en azından yasal düzenlemeler sonucunda çevre hakkının Devlet açısından mutlak olarak korunması gereken nesnel bir insan hakkı olduğunu kabul etmelidirler.

iii) Hükümetler, Aarhus Anlaşmasında kabul edildiği üzere, çevre alanında bireylerin bilgi edinme ve alınan kararlara katılım hakları ile kişisel nitelikteki yargısal başvuru haklarını güvence altına almayı kabul etmelidirler." (Anayasa Mahkemesi -Başvuru Numarası : 2013/2552 Karar Tarihi : 25/2/2016 Resmi Gazete Tarihi: 20 Mayıs 2016 Resmi Gazete Sayısı: 29717)

Dolayısıyla eldeki davada da yasanın Aarhus Sözleşmesine uygunluğu da denetlenmelidir.

3.) KATILMA TALEP EDİLEN DAVAYA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR:

Yürürlüğü durdurma iptali istenen dava konusu "19/7/2025 tarihli ve 7554 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu çevre koruma sözleşmelerini, Anayasa ve koruma yasaları ile doğa yasalarını yok saymakta, müşterek doğal varlıklara fütursuzca saldırıların önünü açmaktadır. Yasanın getirdiği düzenlemeler geri dönüşü olanaksız ekolojik yıkımlara yol açacak niteliktedir.

a.) ÇED Süreçleri, Çevre Koruma Güvencesi Olmaktan Çıkartılıyor;

Kanunun 1.maddesi ile, çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmelere ÇED Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlama yükümlülüğü getiren Çevre Kanunu'nun ÇED başlıklı 10. maddesinde önemli değişikliğe gidilmiştir.

Onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı, yatırıma başlama ve ihale yapılabilmenin ön şartı, ÇED Yönetmeliği'nin EK-2 listede yer alan ÇEVRESEL ETKİLERİ ÖN İNCELEME VE DEĞERLENDİRMEYE TABİ PROJELER için kaldırılmıştır. Artık bu projeler için ÇED gerekli değildir kararı aranmayacaktır.. Bunun anlamı şudur: Aşağıda örnekleri sıralanmış projeler için ÇED yapılmayacaktır. Bir anlamda ÇED muafiyeti genişletilmektedir.

- "...25 hektardan aşağı arazi yüzeyinde açık maden işletmeleri, Maden arama projeleri, Günde 500 ton altındaki ham petrol, 500.000 m3 altında doğal gaz veya kaya gazı çıkartılması,
- Karbondioksit, metan gazı ve diğer gazların çıkartılması, Petrol, doğalgaz ve kayagazının aranması ve/veya çıkarılması,
- Asbest içeren yapı ve tesislerin sökülmesi / yıkılması,
- Mevcut baraj veya isale hatlarına kurulacak olan hidroelektrik enerji santralleri,
- Arabalar ve motosikletler için kalıcı yarış ve test parkurları,
- Golf tesisleri,yat yamaşma/bağlanma yerleri,
- Derin deniz deşarjı projeleri,
- 300 ve üzeri konutluk projeler,
- Asfalt plant tesisleri,
- Ham deri işleme tesisleri,
- Hurda demir ve/veya çelikten çelik üreten tesisler,
- Tehlikeli ve/veya özel işleme tabi atık ara depolama tesisleri...

ÇED olumlu kararı aranan ÇED Yönetmeliği'nin EK-1 listede yer alan projeler için de ÇED olumlu kararı alınmadan teşvik, onay, izin ve ruhsat süreçlerine başvurulabilecektir. Böylece ÇED sürecini yürüten Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı personeli, bir an önce ÇED olumlu kararı verilmesi konusunda baskı altına alınmak istenmektedir.

ÇED Yönetmeliği'nin EK-2 liste için yapılan uygulamalar, şimdiki haliyle güvence yaratmasa da kamuoyu denetimi ve davalarla ÇED incelemesinin yapılması sağlanabilmektedir. Kanun değişikliğiyle, ÇED Yönetmeliği'nde yapılacak değişiklik ile EK-2 listedeki projeler için verilen ÇED Gerekli Değildir kararlarının açıklanmasından vazgeçilmektedir. Bu şekilde kamuoyu ve yargı denetimi olanaksız hale getirilip, bu projeler için çevresel etki değerlendirmesi tamamiyle ortadan kaldırılmaktadır.

b.) Güçlendirilmiş MAPEG, Dokunulmaz KURUL ve Süper İzinler

Kanunun 2 ve 3.maddeleri ile Maden Kanunu'nun 3.ve 7.maddelerinde yapılacak değişikliklerle süper izinler süreci başlatılıyor. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) artık, madencilere her türlü izinleri alınmış ruhsatlar hazırlayacaktır. MAPEG'in istediği izin için ilgili kurum dört ay içinde kararını bildirmezse izin vermiş sayılacaktır. Devlet ormanlarında 3 yıl süreyle bedelsiz madencilik izni verilebilecektir. Arama faaliyeti için izin verilen yerlerde işletmeye mutlaka izin verilecektir. Ruhsatlı maden sahalarında arkeolojik sit kararı verilirse, proje sahibi şirkete yatırım giderleri tutarında tazminat ödenecektir. ÇED sürecinde kurumlar görüşlerini ilave süre ile birlikte en geç 4 ay içinde vermek zorunda olacaktır. Bu süre içinde görüş bildirilmemesi halinde kurumun görüşü olumlu sayılacaktır. Orman Genel Müdürlüğü'nün verdiği orman tahsis izinleri ÇED yönünden uygunluk görüşü sayılacaktır. ÇED olumlu kararı alınan madencilik faaliyetleri için gereken diğer işlemler en geç 1 ay içinde tamamlanacaktır.

Altın, gümüş, bakır, kurşun, çinko, demir, krom, linyit ve taş kömürü gibi madenleri kapsayan IV. Grup madenler ile bu teklifle yasaya giren stratejik veya kritik madenlere yasal idare ve kurumlar tarafından izin verilmemesi halinde, her şeye rağmen izin verecek bir KURUL oluşturulacaktır. Kurul, Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilen Cumhurbaşkanı Yardımcısı'nın başkanlığında; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Hazine ve Maliye Bakanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanı ile izinler hakkında karar vermeye yetkili bakanlıkların bakanlarından oluşacaktır. Kurul'un madencilik faaliyeti lehine karar vermesi halinde ilgili kurum bir ay içinde iznini verip MAPEG'e bildirecektir.

c.) Stratejik ve Kritik Madenler;

Kanunun 4. maddesi ile Maden Kanunu'nun 8. maddesinde stratejik veya kritik madenler başlıklı yeni bir düzenleme getirilmiştir. Arz kesintisi veya yüksek fiyat artışı halinde ciddi ekonomik sorunlar veya güvenlik zafiyeti doğabilecek, sanayi üretiminin temel girdilerinden olan ve yüksek arz riski taşıyan madenler, kritik maden olarak kabul edilecektir. Ulusal güvenlik ve ekonomik refah için yüksek öneme sahip olan ve iç veya dış etkenler nedeniyle arzı kısıtlanabilecek madenler, stratejik maden olarak kabul edilecektir. Bunlara Milli Savunma Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı karar verecektir. Bu madenler için acele kamulaştırma yoluna gidilebilecektir. Madeni çıkartan ve işleyen şirketlere, önceki yıl üretim miktarının %10'unu stoklamasına izin verilebilecektir.

d.) Zeytin Kanununu Adres Teslim Delme Girişimi;

Yasanın 11. Maddesiyle Maden Kanunu'na Geçici 45. Madde düzenlemesi getirilmiştir. Akbelen'deki zeytinlikler için 1 Mart 2022 tarihinde Maden Yönetmeliği'nde yapılan ancak Danıştay tarafından iptal edilen Zeytincilik Kanunu'nu delme girişimi bu kez yasayla yapılmak

istenmektedir. Zeytinleri sökerek ya da eş değer zeytin bahçesi yapılmak suretiyle linyit madenciliği yapılabilir. Kanuna koordinatları ve krokisi eklenerek Akbelen ve Yatağan'daki linyit kömürü çıkarmayı engelleyen zeytinlerden kurtulmaya çalışılmaktadır. Yatağan Termik Santralini işleten Yatağan Termik Enerji Üretim A.Ş. ile Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerini işleten Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş için özel kanun çıkartılmıştır.

Yasayla 3573 Sayılı Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun'un zeytinlikleri koruyan 20.maddesi delinmektedir.

e.) Meralar;

Yasanın 14. maddesi ile Mera Kanunu'nun 14. maddesine yapılacak ekle yenilenebilir enerji kaynak alanları için ihtiyaç duyulan mera alanlarının tahsis amacı değiştirilebilecektir.

f.) Yenilenebilir Enerji İçin 2035'e Kadar Acele Kamulaştırma

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen Geçici 33. madde ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı önlisans veya üretim lisansı bulunan üretim tesisleri için gerekli olan özel mülkiyete konu taşınmazların temini amacıyla 31/12/2030 tarihine kadar acele kamulaştırma kararı alınabilecek. Bu süre Cumhurbaşkanı tarafından bir defaya mahsus olmak üzere beş yıl süreyle uzatılabilecektir.

g.) Yenilenebilir Enerjiye İmar Hukuku Ayrıcalıkları Ve İmar Affı;

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanuna eklenen EK 1.madde ile önlisans veya üretim lisansı bulunan rüzgâr veya güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesislerinin imar planları, parselasyon planları ve bunların değişiklikleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca onaylanacaktır.. Bakanlık tarafından onaylanan imar planları ve parselasyon planları, onay tarihi itibarıyla yürürlüğe girecek. Onaylı planlar, Bakanlık internet sitesinde on beş gün süre ile ilan edilecek, itiraz olmaması halinde ilan süresinin sonunda kesinleşecektir. Yapı ve müştemilata ilişkin yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatı da Bakanlıkça da düzenlenecektir.

Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen geçici 34. madde ile yapı ruhsatı ve/veya yapı kullanma izin belgesi olmadan tesis edilerek 31/12/2024 tarihinden önce kısmen veya tamamen işletmeye girmiş olan lisanslı elektrik üretim tesisleri ve bunların zorunlu altyapı unsurları için imar affı getirilmiştir. Bunlar için İmar Kanunu'nun 32. ve 42. maddeleri uyarınca alınmış idari yaptırım kararları, yıkım kararları ve idari para cezaları ortadan kaldırılmakta, davalarda karar verilmesine yer olmadığına karar verileceği düzenlenmiştir.

Kanunla çevre hakkının unsurları olan bilgi edinme, karar alma süreçlerine katılım ve adalet erişim hakları fiilen ortadan kaldırılmaktadır.

Dava konusu yasanın 1., 2., 3., 4. ve 11. maddelerinin Anayasaya, Uluslararası koruma sözleşmelerine ve çevre hukukuna aykırılıkları konusunda başvuru EGEÇEP tarafından değerlendirilme çalışması yapılmıştır. Aşağıdaki linkte yayında olan değerlendirmenin dikkate alınmasını diliyoruz.

<https://egecep.org.tr/index.php/2025/07/22/egecepten-dogayi-katledecek-yasa-degisikligine-karsi-anayasa-mahkemesine-iraz-basvurularina-katki/>

3.) DAVAYA KATILMA :

Hukuk yargılaması ve idari yargılama usulünde katılma konusu HMK'nın 66. ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. İdari yargılama usulünü düzenleyen 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31. maddesinin atıfta bulunduğu 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun , 66. Maddesine göre, **"Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, fer'î müdahil olarak davada yer alabilir."**

Davaya katılma, Ceza yargılaması usulünde ise CMK'nın 237.maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; "... (1) Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar, ilk derece mahkemesindeki kovuşturma evresinin her aşamasında hüküm verilinceye kadar şikayetçi olduklarını bildirerek kamu davasına katılabilirler..."

Anayasa Mahkemesi'nin yargılama usulüne ilişkin 6216 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde davaya katılma konusunda bir düzenleme olmamasına karşın, **bunu engelleyen bir düzenleme de yoktur.**

Diğer yandan "...Avrupa Konseyi bünyesinde oluşturulan İnsan Hakları Komiserliği birçok kez re'sen yapılan davet üzerine AİHM'de görülen davalara katılmıştır. AİHS'nin 36. madde, 3. fıkrasına göre İnsan Hakları Komiseri davanın görüldüğü daire yahut Büyük Daireye davayla ilgili görüş verebilir ve duruşmalara katılabilir. **İnsan Hakları Komiseri bu düzenleme ile vatandaş tarafından dava açılan devlet gibi davaya müdahil olma olanağı elde etmiştir. (...) Önem taşıyan sorunlarla bağlantılı olarak genel yahut belli insan haklarını koruma amacına sahip sivil toplum kuruluşları da dilekçe yolu ile yahut AİHM'nin re'sen davet üzerine AİHM'de görülen davalarda müdahil olabilmektedir..."** (AİHM'DE GÖRÜLEN DAVALARDA ÜÇÜNCÜ TARAFLARIN MÜDAHİL OLMASI- A. Fusun ARSAVA -<https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2022-159-2047>)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, AİHS'in birçok maddesini çevresel kirlilikten veya tehlikeli faaliyetlerden zarar görenleri korumak amacıyla dinamik bir şekilde yorumlamış, Sözleşme'nin metninde yer almayan bir çok güvenceyi kişilere hak olarak tanımıştır. Mahkeme, öte yandan, kişilerin bu haklarını etkin bir biçimde kullanabilmeleri için şekli bazı güvencele de kararlarında yer vermiştir. Hemen her hakkın biri maddi biri şekli olmak üzere iki yüzü olduğu Mahkeme tarafından defalarca vurgulanmıştır. **Çevreye ilişkin davalar söz konusu olduğunda bu şekli güvenceleri üç kategoride toplamak mümkündür: Bilgi edinme hakkı, katılım hakkı ve başvuru hakkı.** Bunlara ek olarak çevresel davalara mahsus olmayan, Sözleşme'nin geneli için geçerli olan bazı şekli haklar veya devletin yüklendiği birtakım şekli ödevlerden de bahsetmek mümkündür.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Vides Aizsardzbas Klubs v. Letonya (Başvuru no. 57829/00) başlıklı başvuruda "... uzmanlaşmış bir sivil toplum kuruluşu olarak, başvuru organizasyon Çevre Koruma Yasası uyarınca sahip olduğu "sivil denetçi" rolünü icra etmiştir. Demokratik bir toplumda derneğin bu tür bir katılımı temel niteliktedir..." şeklinde karar almıştır.

Danıştay 14. Daire, 08.06.2016 tarihli 2015/2865 Esas, 2016/3922 sayılı kararında Bahçeşehir gölet alanı ve pazar alanına ait 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliğinin, pazar alanına ilişkin bir kısmının iptali istemiyle Bahçeşehirli Derneği tarafından açılan davada, dernek tüzüğünde yer alan amaçlar doğrultusunda derneğin dava açma ehliyetinin bulunduğu karar verilmiştir.

Bu emsal kararların yanı sıra sayın Mahkemenizce EGEÇEP Derneği ile KARDOK Derneği'nin bireysel başvuru hakkının varlığı kabul edilmiştir.

Yukarıda da belirtildiği gibi başvuru EGEÇEP Derneği dava konusu 7554 Sayılı Kanunun yasalaşma sürecinden itibaren takipçisi olmuş, kanunlaşmasından sonra da anayasaya aykırılıkları yönünden kapsamlı bir çalışma yapmıştır. Ayrıca başvuru Derneği müdahil olduğu bir davada dava konusu yasanın uygulanması olasılığı çok yüksektir. İzmir, Aliğa İlçesi, Horozgediği Köyü, Hayıtlıdere Mevkii, 2594 Sokak, 119 ada, 5 parselde bulunan Termik Santralin işyeri açma ve çalışma ruhsatı bulunmadığından bahisle ruhsat alınıncaya kadar faaliyetten men edilmesine ilişkin İzmir BŞB'nin 03.03.2025 tarihli, 279 sayılı Encümen Kararının iptali istemiyle açılan dava İzmir 3.İdare Mahkemesi'nin 2025/391 Esas sayılı dosyası ile derdesttir. Bu dava dosyasına sunulan ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI Enerji İşleri Genel Müdürlüğü'nün 350490 sayılı yazısında, 24.07.2025 tarihli ve 32965 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7554 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 19 uncu maddesiyle 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen Geçici 34 üncü maddeye yer verilerek Bakanlıkça **ikincil çalışmaların sonuçlanmasından sonra, Üretim Tesisi Uygunluk Belgesi'nin düzenleneceği** belirtilmiştir (EK-3).

Başvuru KARDOK Derneği'nin üyelerinin de içinde olduğu Milas ve Yatağan'dan kanunun eki haritada yer alan bölgede zeytinliği olan 77 yurttaş tarafından, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 04.08.2025 tarihli ve 343936 sayılı Bakanlık Oluruyla yürürlüğe giren Maden Kanununun Geçici 45 inci Maddesinin Uygulanmasına Dair Usul Ve Esaslar başlıklı düzenleyici işleminin iptali davacını açmışlardır. Dayanak yasanın ANAYASAYA BAYKIRILIĞI iddiasıyla birlikte SAVUNMA ALINMADAN YÜRÜTÜLMESİNİN DURDURULMASI istemli olarak açılan İPTAL davası **Danıştay 8.Daire 2025/4767 E. Sayılı dosyasıyla derdesttir. Dava yürütmeyi durdurma isteminin incelenmesi aşamasındadır.** Söz konusu davada, henüz yürütmeyi durdurma istemi hakkında karar verilmesi aşamasında oldubittiye getirilmek suretiyle zeytinlerin sökülmesi işlemlerine başlanmıştır. Ekte sunulan Milas- İkizköy Muhtarı ve ihtiyat heyeti üyeleri tarafından tutulan tutanakta görüleceği üzere 9 Eylül 2025 tarihinde tespit çalışmalarına başlanmıştır. 15.09.2025 tarihinde sabah erken saatlerde kolluk güçleri eşliğinde söküm ekipleri Akbelen Ormanı sahasına girmişlerdir. (EK-4: Tutanak)

Zeytinlerin sökülmesine ilişkin haber linkleri

<https://x.com/ikizkoydireniyo/status/1967455775309337034>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/zehra-nine-nin-olumunden-1-gun-sonra-akbelen-e-sabah-baskini-zeytin-kiyimina-baslandi-giris-cikislar-tutuldu-2435144>

<https://www.bbc.com/turkce/articles/c1mxg0e5d990>

<https://ankahaber.net>

[net/haber/detay/akbelende_zeytin_agaclarinin_sokumu_basladi_nejla_isik_her_yeri_cevirmisler_sanki_teroristiz_herkesten_yardim_ve_destek_istiyoruz_261575](https://www.ankahaber.net/haber/detay/akbelende_zeytin_agaclarinin_sokumu_basladi_nejla_isik_her_yeri_cevirmisler_sanki_teroristiz_herkesten_yardim_ve_destek_istiyoruz_261575)

Yapılan bu eylemler olası iptal kararını etkisiz hale getirmeye yöneliktir. Bu oldubittiye getirme girişimleri başvuru KARDOK Derneği üyeleri ile yörede yaşayan yurttaşlar tarafından kaygıyla ve tepkiyle karşılanmaktadır.

Açıklanan nedenlerle davaya konu **7554 Sayılı Kanunun iptaline ilişkin sayın Mahkemenizde açılan davanın sonucu başvuru kuruluş amaçları doğrultusunda yapacakları hukuksal başvuruları derinden etkileyecektir.** Bu nedenlerle davaya müdahil olarak katılma talebinde bulunmaktayız.

SONUÇ VE İSTEM : Yukarıda açıklanan nedenlerle

- "19/7/2025 tarihli ve 7554 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un bazı hükümlerinin iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi" istemli **davada, başvuru davacılar yanında müdahil olarak katılmalarına,**
- Dava konusu **kanunun uygulanmasının yaratacağı geri dönüşü olmayan ekolojik yıkımların önüne geçilmesi için yürürlüğü durdurma istemi konusunda bir an önce karar verilmesini** talep ediyoruz.

BAŞVURUCULAR VEKİLLERİ

Av.Arif Ali CANGI

Av.İpek SARICA

Ekler :

1. EGEÇEP Derneği Tüzüğü
2. KARDOK Derneği Tüzüğü
3. ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI Enerji İşleri Genel Müdürlüğü'nün 350490 sayılı yazısı
4. Akbelen Ormanı sahasındaki zeytinlerin sökülmesine ilişkin tutulan tutanak
5. Vekaletname ve yetki belgeleri